

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/520/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1210215625
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2014:1210215625.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Beáty Jurgošovej v právnej veci navrhovateľa: F. O., Z. Š. XXX, M., zastúpeného advokátom JUDr. Marekom Kundrátom, Námestie Ľudovíta Štúra 2, Bratislava, proti odporcovi: M.Á. M., F.M., G. XX, Z., zastúpenému JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s.r.o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, o zaplatenie 989,24 eura s prísl., na odvolanie odporcu proti medzitýmnému rozsudku Okresného súdu Bratislava II č.k. XC/XXX/XXXX-XXX, zo dňa 24.4.2013

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom rozhodol, že nárok navrhovateľa uplatnený v návrhu zo dňa 1.7.2010 je daný; o výške uplatneného nároku a o náhrade trov konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení uviedol, že navrhovateľ sa zaplatenia žalovanej sumy 989,24 eura s prísl. domáhal titulom plnenia zo zmluvy o poskytovaní plnenia z „Podporného dôchodkového fondu Slovenskej sporiteľne, a.s.“. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že účastníci konania uzavreli dňa 14.12.1995 zmluvu o poskytovaní plnenia z „Podporného dôchodkového fondu Slovenskej sporiteľne, a.s.“, ktorej predmetom bolo doživotné plnenie odporcu v prospech navrhovateľa 494,62 eura mesačne. Listom zo dňa 26.10.2009 odporca vypovedal zmluvu o poskytovaní plnenia v zmysle § 582 Obč. zák.

Súd prvého stupňa poukázal na závery nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 26/2012, zo dňa 25.4.2012, podľa ktorých možnosť výpovede zmluvy o dôchodku podľa § 582 ods. 1 Obč. zák. by bola v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy zmluvy o dôchodku (istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe by v takýchto prípadoch bola narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek zmluvný vzťah ukončiť). Je preto vylúčené v takýchto prípadoch tento zmluvný vzťah ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 Obč. zák. Dojednanie zmluvy o dôchodku na „doživotne“ je nepochybne potrebné považovať z hľadiska povahy tohto dojednania za dojednanie zmluvy na dobu určitú.

Vychádzajúc z uvedeného nálezu a s poukazom na § 842 Obč. zák. súd prvého stupňa uznal nárok navrhovateľa vychádzajúci zo zmluvy o poskytovaní plnenia za opodstatnený. Dojednané právo na vyplácanie sumy má charakter opakujúceho sa plnenia, dôchodku, ktoré nie je obmedzené určitým vopred a konkrétne vymedzeným časom trvania, ale je viazané na dožitie sa navrhovateľa. Pod pojmom „doživotne“ treba chápať určenú dobu neurčitého trvania; uvedený pojem je konkrétnym vyjadrením všeobecného pojmu „inak určená doba neurčitého trvania“. Nakoľko Obč. zák. nepripúšťa

možnosť výpovede zmluvy o dôchodku, súd prvého stupňa vyhodnotil výpoveď predmetnej zmluvy danú odporcom ako absolútne neplatný právny úkon v zmysle § 39 Obč. zák. pre rozpor s § 842 Obč. zák.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie odporca a žiadal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a návrh zamietnuť, resp. zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. Pre prípad potvrdenia napadnutého rozsudku žiadal pripustiť dovolanie z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, a to na vyriešenie právnej otázky, či zmluva o dôchodku uzatvorená podľa § 842 Obč. zák. zakladajúca právo na plnenie na doživotne, je zmluvou na dobu určitú, a tiež o právnej otázke, či sa § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z. vzťahuje na právne vzťahy založené medzi bankou a fyzickou osobou zmluvou o dôchodku podľa § 842 Obč. zák.

Namietol nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce v závere, že predmetná zmluva o poskytovaní plnenia je platná. Prvým dôvodom jej absolútnej neplatnosti je rozpor so zákonom. Predmetná zmluva odporuje § 842 Obč. zák., pretože obsahuje dojednané dve odlišné doby trvania vyplácania sumy dohodnutého plnenia, keď čl. II obsahuje záväzok vyplácať príjemcovi doživotne sumu v určenej výške a čl. III obsahuje dojednanie, podľa ktorého vyplácanie plnenia skončí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil; právo na dôchodok je tak dohodnuté doživotne a zároveň i na inak určenú dobu neurčitého trvania. Druhým dôvodom absolútnej neplatnosti je neurčitosť zmluvy vo vymedzení dĺžky trvania práva na dôchodok (opätovne s poukazom na čl. II a III).

Ďalej uviedol, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci aj z dôvodu neaplikovania § 119 ods. 3 veta za bodkočiarkou, § 27 ods. 8 a § 116 zák. č. 483/2001 Z.z. a následne ani § 575 ods. 1 Obč. zák. Ustanovenie § 119 ods. 3 zák. č. 483/2001 Z.z. výslovne neumožňuje banke uskutočňovať činnosti, ktoré sú v rozpore so zákonom o bankách, keď vo vete za bodkočiarkou ustanovuje, že odo dňa účinnosti zákona nikto nemôže pokračovať v činnosti, ktorej vykonávanie je v rozpore s týmto zákonom, keď v rozpore so zákonom je taká činnosť, keď banka má poskytovať plnenie hospodársky neodôvodnené alebo plnenie zjavne nezodpovedajúce poskytovanej protihodnote. Ak by predtým záväzok na plnenie zo zmluvy o dôchodku voči navrhovateľovi existoval, zanikol, pretože toto plnenie sa stalo nemožné. Poskytovanie plnenia bez protiplnenia, ktorého sa navrhovateľ domáha, je taká činnosť, ktorá je v rozpore so zákonom o bankách; na základe zmluvy o dôchodku neexistuje žiadne protiplnenie navrhovateľa voči odporcovi a žiadne nikdy neexistovalo.

Súd prvého stupňa podľa odporcu nesprávne vyložil § 842 Obč. zák. tak, že zmluva o dôchodku sa uzatvára na dobu určitú. Nesúhlasil s právnym názorom súdu prvého stupňa o neplatnosti výpovede zmluvy o dôchodku; zmluva o dôchodku sa vyznačuje neurčitosťou doby trvania a nikdy nie je uzatvorená na dobu určitú. Vytykal súdu prvého stupňa, že dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že zmluva bola uzavretá platne na dobu určitú neurčitého trvania. Tvrdil, že v mesačných platbách poskytované plnenie dôchodku v určitej sume je záväzkom zo zmluvy na opakovanú činnosť, spočívajúcim v povinnosti niečo dať, v zmysle § 494 Obč. zák.

Pochybenie súdu prvého stupňa vzhľadom aj v tom, že nedostatočne zohľadnil skutočnosť, že smrť fyzickej osoby je samostatným právnym dôvodom zániku určitej skupiny záväzkov. Ak zmluvné strany dohodou určia, že zmluvný vzťah bude trvať až do doby, kým nastane právna skutočnosť, s ktorou zákon spája zánik tohto zmluvného vzťahu, neobmedzujú dobu trvania na určitú dobu, ale len do zmluvy preberajú zákonnú úpravu, na základe ktorej by došlo k zániku právneho vzťahu i v prípade, ak by sa dohodli, že zmluva sa uzatvára na dobu neurčitú. Takto zmluvne stanovená doba trvania zmluvy je preto vždy dobou neurčitou. Uzavretie zmluvy o dôchodku na dobu života oprávneného je preto vždy uzavretím zmluvy na dobu neurčitú.

Záverom odporca namietol nevysporiadanie sa s právnou argumentáciou týkajúcou sa absolútnej neplatnosti zmluvy o dôchodku pre rozpor so zákonom a pre prípad jej platnosti so zánikom práva na plnenie pre dodatočnú právnú nemožnosť plnenia.

Navrhovateľ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť a dovolanie nepripustiť. Tvrdenie odporcu o rozpore spočívajúcom v dvoch vzájomne si odporujúcich dobách trvania práva na dôchodok mal za účelové, keď vymedzením povinnosti plniť doživotne prejavili zmluvné strany vôľu byť takouto zmluvou viazané až do smrti oprávneného na prijatie plnenia z tejto zmluvy. Odporcom uvádzané ustanovenie zákona č. 483/2001 Z.z. je zakomponované v šiestej časti zákona upravujúcej

požiadavky na podnikanie banky a teda sa vzťahuje na bankovú činnosť, príp. iné činnosti, ktoré smie banka vykonávať pre iného v súvislosti s jej prevádzkou; pokračovanie len v takejto činnosti v rozpore s § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z. sa stalo nadobudnutím účinnosti zákona nemožným. Poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 26/2012, podľa ktorého dojednanie zmluvy o dôchodku na doživotie je nepochybne potrebné považovať z hľadiska povahy tohto dojednania za dojednanie zmluvy na dobu určitú; v takýchto prípadoch je vylúčené takýto zmluvný typ ukončiť výpoveďou v zmysle § 582 ods. 1 Obč. zák. Navrhovateľ mal za to, že odôvodnenie napadnutého rozsudku zodpovedá § 157 ods. 2 O.s.p.

Odvolačný súd preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p., prejednal odvolanie podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 31.7.2014 (§ 211 ods. 2, § 156 ods. 3 O.s.p.).

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa odvolací súd potvrdil, pretože je vecne správny a nakoľko sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, konštatuje správnosť jeho dôvodov (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd uvádza, že zmluva o poskytovaní plnenia z podporného dôchodkového fondu je z právneho hľadiska zmluvou o dôchodku podľa § 842 až § 844 Obč. zák., v zmysle ktorých zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotie, alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku. Ide o zmluvu aspoň medzi dvoma osobami, t.j. medzi osobou, ktorá sa zaväzuje vyplácať dôchodok, a osobou, ktorej sa dôchodok bude vyplácať. Právo na vyplácanie dôchodku je síce časovo určené, ale nie je obmedzené určitým vopred a konkrétne vymedzeným časom trvania, preto môže ísť o právo na poskytovanie dôchodku doživotne, alebo na inak obmedzený čas neurčitého trvania (obmedzenie na určitý čas, napríklad na 10 rokov, tu neprichádza do úvahy). Určitý dôvod alebo motív na uzavretie zmluvy o dôchodku Občiansky zákonník nevyžaduje.

Odvolačný súd vychádza z toho, že trvanie zmluvy o dôchodku je ohraničené právnou skutočnosťou. V prípade doživotne určenej doby je touto rozhodujúcou právnou skutočnosťou smrť fyzickej osoby. Skutočnosť, že takto určená doba má neurčité trvanie, je logická, keďže nie je možné v čase uzatvorenia zmluvy dopredu vedieť, kedy poberateľ dôchodku zomrie. Zákonodarcu v ustanoveniach o zmluvách dôchodku nepracuje so slovom smrť, ale uvádza, že zmluva o dôchodku sa môže uzavrieť na doživotie, alebo inak určenú dobu neurčitého trvania. Vymedzenie doby trvania zmluvného vzťahu k udalosti, o ktorej je isté, že v budúcnosti nastane (ako v prípade smrti), nie je však možné považovať za neurčité a nezakladá zmluvný vzťah na dobu neurčitú, je z neho zrejmé, že je určený začiatok trvania tohto zmluvného vzťahu ako aj jeho koniec (ohraničený smrťou), a zrejme nie je len to, kedy k nemu dôjde. Zo žiadneho pozitívneho práva totiž nemožno vyvodiť, že by dojednanie právneho pomeru na dobu určitú muselo byť vymedzené konkrétne uvedeným dátumom, alebo dokonca presnejším časovým určením. Je vecou účastníkov zmluvy ako vyjadria svoju súhlasnú vôľu obmedziť výkon práv a povinností z dojednanej zmluvy na dobu určitú. Zmluva o dôchodku uzatvorená na doživotie určenú dobu, ako aj určenú dobu neurčitého trvania, je vždy zmluvou na dobu určitú. Vymedzením povinnosti plniť doživotne zmluvné strany prejavili vôľu byť takouto zmluvou viazané a to až do smrti osoby oprávnenej na prijatie plnenia z tejto zmluvy (smrť fyzickej osoby z právneho aspektu je objektívne zistiteľná buď na základe úmrtného listu, v ktorom je určený deň úmrtia, alebo súdnym rozhodnutím o vyhlásení za mŕtveho, v rozhodnutí ktorom je uvedený deň, ktorý platí za deň smrti nezvestného, prípadne deň, ktorý nezvestný neprežil).

Uvedenému právnemu záveru, že zmluvu o dôchodku je možné dohodnúť buď doživotne, teda do okamihu smrti, alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania špecifikovaného určitým časovým úsekom nasvedčuje aj charakter a účel predmetnej zmluvy, ktorou odporca sledoval zabezpečenie sociálnej starostlivosti o zamestnanca odchádzajúceho do dôchodku, s úmyslom poskytnutia výhody z podporného dôchodkového fondu slúžiaceho na subvenciu životnej úrovne, ktorá je oproti príjmu dosahovanému počas produktívneho veku zamestnanca výrazne znížená a teda nepredpokladá sa možnosť jednostrannej výpovede. Vzhľadom na skutočnosť, že zmluva nebola uzavretá na dobu neurčitú, odporca ju nemohol vypovedať podľa § 582 Obč. zák.

V posudzovanej zmluve, v jej článkoch I., II. a III., sa jej účastníci dohodli, že odporca bude doživotne vyplácať navrhovateľovi mesačne sumu 14.901,- Sk z Podporného dôchodkového fondu. Vyjadrenie „doživotne“ je obvykle používanou formuláciou na vyjadrenie určitej doby neurčitého trvania, ktorá je aj v samotnom ustanovení § 842 Obč. zák. upravujúcom zmluvu o dôchodku. Odvolací súd neprisvedčil námietke odporcu o neplatnosti predmetnej zmluvy pre jej neurčitosť spočívajúcu v dojednaní dvoch rozdielnych dobách trvania vyplácania dohodnutého dôchodku. Dojednanej dobe „doživotne“ neodporuje dojednanie o skončení vyplácania plnenia mesiacom, ktorého sa príjemca dožil; práve naopak, dojednanú dobu len potvrdzuje. Uvedené dojednania sa preto vzájomne nevyklučujú a nejde o dve odlišné určené doby neurčitého trvania, ktoré by mali spôsobovať neurčitosť, či nezrozumiteľnosť dojednania doby trvania záväzku na plnenie.

V súvislosti s námietkou neaplikovania ustanovení § 27 ods. 8, § 116 a § 119 ods. 3 veta za bodkočiarkou zák. č. 483/2001 Z.z. o bankách a následne § 575 ods. 1 Obč. zák. odvolací súd uvádza, že zo zaradenia § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z. v šiestej časti zákona upravujúcej „požiadavky na podnikanie banky“ vyplýva, že sa vzťahuje na „bankovú činnosť“ (§ 2 ods. 5 zákona č. 483/2001 Z.z.), prípadne na iné činnosti, ktoré smie banka vykonávať pre iného v súvislosti s jej prevádzkou (§ 2 ods. 10 zákona č. 483/2001 Z.z.). Pokračovanie v takejto činnosti (t.j. nie v poskytovaní plnenia z predmetnej zmluvy), ktorá by bola v rozpore s § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z., sa stalo nadobudnutím účinnosti tohto zákona nemožným (§ 119 ods. 3 veta za bodkočiarkou zákona č. 483/2001 Z.z.). V predmetnej veci vystupoval odporca ako zamestnávateľ vo vzťahu ku svojmu dlhoročnému zamestnancovi odchádzajúceho do dôchodku a obsahovou náplňou zmluvného vzťahu bolo poskytnutie sociálnej výhody z podporného dôchodkového fondu slúžiaceho na podporu zabezpečenia životnej úrovne, ktorú zamestnanci dosiahli v čase svojej pracovnej aktivity, na ocenenie ich vernosti, kvality ich práce a na podporu stabilizácie zamestnancov; zo strany odporcu išlo o zabezpečenie sociálnej starostlivosti o zamestnanca odchádzajúceho do dôchodku, spadajúcu pod agendu personálneho a sociálneho úseku divízie ľudských zdrojov. Predmetnú zmluvu teda odporca neuzatváral ako podnikateľ pri výkone svojej podnikateľskej činnosti a nešlo ani o vzťah banky s klientom.

Súd prvého stupňa odôvodnil napadnutý rozsudok spôsobom zodpovedajúcim § 157 ods. 2 O.s.p., pričom odvolací súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, čomu zodpovedá odôvodnenie napadnutého rozsudku, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

Odvolací súd nevyhovel návrhu odporcu na pripustenie dovolania, ktoré žiadal s poukazom na § 238 ods. 3 O.s.p. Rozhodnutie odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu je také rozhodnutie, ktoré rieši doposiaľ nenastolenú alebo v iných súvislostiach prezentovanú a právne riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný z hľadiska rozhodovacej činnosti súdov vôbec, t.j. má všeobecný dopad na prípady podobnej povahy. Z tohto hľadiska má rozhodnutie odvolacieho súdu zásadný význam spravidla vtedy, ak rieši takú právnu otázku, ktorá judikatúru vyšších súdov nebola riešená, alebo výklad ktorej v judikatúre týchto súdov nie je ustálený, alebo ak odvolací súd posúdil určitú právnu otázku inak, než je riešené v konštantnej judikatúre vyšších súdov a rozhodnutie odvolacieho súdu predstavuje v tomto smere odlišné riešenie tejto právnej otázky. Vychádzajúc z takto vymedzenej povahy rozhodnutia po právnej stránke zásadného významu má odvolací súd za to, že v danej právnej veci nie sú splnené podmienky na pripustenie dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p., keď nastolená otázka bola riešená a ustálená vo viacerých rozhodnutiach odvolacích súdov i Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. 7 Cdo 115/2014).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.